Innu solenni lil Ġesù Salvatur (V)

Kitba ta' **Mro Manoel Pirotta,**
DNESM (Lyon) [M.A.] Dip CNR (Lyon) [B.A. (Hons)] , Hon VCM LFIBA CT, FVCM (Hons) FTCL FLCM FNCM LTCL LMusLCM LMusTCL (Comp.)

Fl-aħħar artiklu fis-serje ta' kitbiet dwar l-Innu Solenni lil Ġesù Salvatur ta' Mro Antonio Miruzzi, li dis-sena nzerta għeluq il-75 minn mewtu, konna ħallejna f'idejn it-Tieni Ittra ta' San Pietru li hemm f'Kapitlu 1, 16-18 biex insiru nafu aktar dwar it-Trasfigurazzjoni. Fl-istess artiklu tkellimna wkoll fuq l-għajna tant sabiħa li titkanta mill-Kor tat-Tfal, f'temp immarkat dejjem *Allegretto*, fi tliet bnadi differenti tal-Innu Solenni. F'dal-ħames u l-aħħar artiklu tiegħi li jittratta l-mużika tal-Innu, nixtieq nitkellem fuq tliet passaġġi partikolari li għadhom ma ġewx analizzati: l-Introduzzjoni (*Maestoso*), u l-passaġġ pjuttost twil li jiġi eżatt warajha, u li fih nibdew naraw deħlin xi vuċijiet fi stil reċitattiv, u l-passaġġ l-ieħor qasir, immarkat *Andante*, fejn jidħlu jkantaw t-Tenur u l-Baxx. Fl-istess ktieb tal-festa ta' dis-sena għandkom issibu wkoll artiklu ieħor minn tiegħi li jittratta d-data tal-mewt ta' dal-kompożitur prolifiku Malti li ħallielna tant u tant mużika sabiħa, kemm dik bandistika, kif ukoll orkestrali, fi stil aktarx sagru. Inħeġġiġkom biex taqrawh ukoll.

Hawn fuq hija tabella żgħira ta' dat-tliet passaġġi li ser nitkellmu fuqhom, bl-itwal tnejn ikunu (1), mill-ewwel sa battuta 47, u li jinkludu ittra A; u (2), mill-48 sal-108 battuta, li jinkludi ittri tal-provi minn B sa D. It-tielet, u l-iqsar passaġġ, jinkludi biss 12-il battuta, minn

Numru	Ittra	Battuti	Temp	Tonalità	Espressjoni
1		001-028	4/4	Mi♭ Maġġuri	*Maestoso*
	A	029-047			
2	B	048-064	4/4		
	C	065-088			
	D	089-108			
3	H	170-181	3/4	Fa Maġġuri	*Andante*

170 sa 181, u huwa indikat bl-ittra H. L-ewwel 28 battuta u ittra A (029-047) huma strumentali, fejn il-banda tidħol iddoqq weħidha mingħajr kant ta' xejn. Minn dal-battuti introduttorji nistgħu niksbu n-nomenklatura sħiħa tal-istrumenti li se jkunu qegħdin jipparteċipaw f'dal-Innu, għad li l-istrumentazzjoni hija l-waħda moderna, u żgur li mhix l-istess waħda li fiha oriġinarjament inkitbet, u li aktarx kienet tinkludi l-kuntrabaxx, u xi strumenti oħra li nqatgħu minn mal-baned wara l-Gwerra.

F'passaġġ nru 2, li fih innifsu jerġa' jinqasam fi tliet taqsimiet iżgħar, immarkati B,Ċ u D, xi vuċijiet jibdew deħlin ftit ftit waħda wara l-oħra fi stil reċitattiv, bl-ewwel waħda tkun dik tal-Baxx (b. 050-4), u warajh eżatt, dik tal-Kor tat-Tfal fl-unisonu (b. 056-64). Il-Baxx jerġa' jidħol f'taqsima Ċ b'passaġġ kważi reċitattiv (b. 065-72). L-istess vuċi terġa' tidħol biss f'ittra D, f'battuti 089-90 u 093-4, b'reċitattiv ferm qsajjar, segwit mill-Kor tat-Tfal (b. 097-105) bl-istess passaġġ fl-unisonu li kellna

f'battuti (056-64). Dal-passaġġi żgħar li semmejna, fejn jidħlu l-vuċijiet tal-Baxx u l-Kor tat-Tfal, qed ngħoddhom bħala reċitattivi għar-raġuni, li dawn aktar joqorbu lejn it-taħdit milli l-kant, u li fl-interpretazzjoni tagħhom tingħata ċerta libertà f'dak li huwa ritmu u temp. Dal-istil ta' kant insibuh ħafna fl-opri, oratorji, u xogħlijiet oħra vokali, qabel il-kant ta' xi arja sabiħa li tkun ġejja. Jista' jintuża wkoll biex bih jintiseġ djalogu bejn il-vuċijiet, bħalma għandna fil-każ t'hawnhekk bejn il-Baxx u l-Kor tat-Tfal.

Kif se naraw, fit-tielet passaġġ li għandna quddiemna, immarkat bl-ittra H (b. 170-181), għandna passaġġ żgħir, li fih it-Tenur u l-Baxx jaqsmu l-melodija bejniethom f'sens antifonali, fejn tal-ewwel jiġi mwieġeb mill-ewwel mit-tieni wieħed. F'dal-passaġġ naraw ukoll bidla, kemm fit-tonalità, kif ukoll fit-temp (*Andante*) bil-għan li jikkuntrasta mal-oħrajn ta' madwaru. Infatti, jekk wieħed jinnota, isib li warajh eżatt jidħol għall-ewwel darba l-Kor tat-Tfal bil-għanja ewlenija tiegħu (I-J: b. 182-233). Dan ifisser li, il-passaġġ li qegħdin nitkellmu fuqu qed hemm biex iservi biss t'introduzzjoni għall-passaġġ twil li jiġi eżatt warajh, immarkat *Allegretto* u f'temp ta' $^2/_4$. Għal dal-għan, passaġġ nru 3 jista' jitqies bħala wieħed episodiku, fejn mużikalment huwa wieħed inferjuri fir-rwol tiegħu.

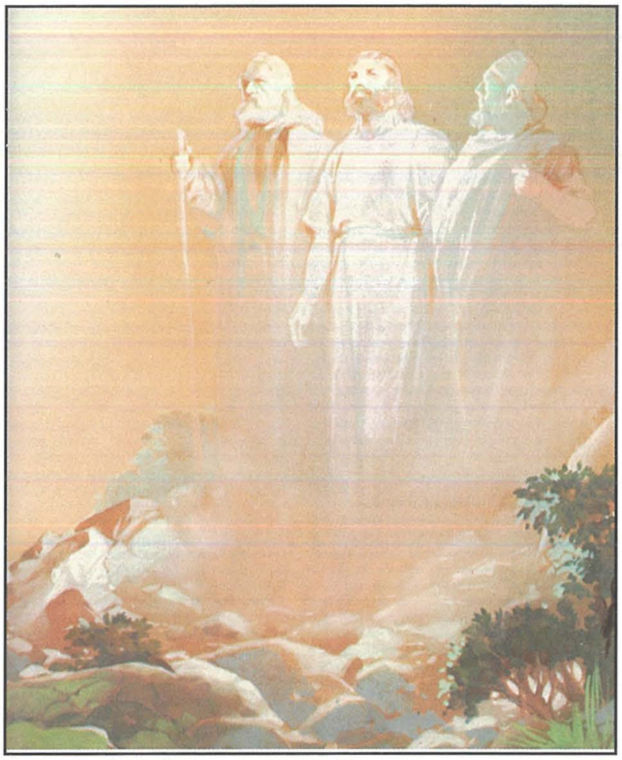

Dan hu Ibni l-maħbub li bih nitgħaxxaq; lilu isimgħu.' Dehra ta' Ġesù trasfigurat, flimkien ma' Mosè u Elija (Illustrazzjoni ta' Angus BcBride (Bible Stories, 1981)

L-ewwel passaġġ: L-introduzzjoni fiha żewġ taqsimiet, peress li fit-tieni waħda, il-mużika ma tibqax waħda atmosferika, imma tintroduċi t-tema tagħha bħalma nsibu f'xi overtura operistika. Din tiftaħ bil-kjavi ta' Mi*b* maġġuri, tonalità komda ferm addatta għall-istrumenti tal-banda, u f'temp maestuż ta' erba' taħbitiet kull battuta. Kif se naraw, kull waħda miż-żewġ taqsimiet tal-istess introduzzjoni, tista' terġa' tinqasam f'oħrajn iqsar: (a) = b. 001-8 u (b) = b. 009-028^3; Ittra A: (ċ) = 028^4-36^3 u (d) 036^4-44, filwaqt li b. 045-47 jiffurmaw il-*codetta*, jew koda qsajra, li permezz tagħha l-introduzzjoni tiġi fi tmiemha.

:z. 1
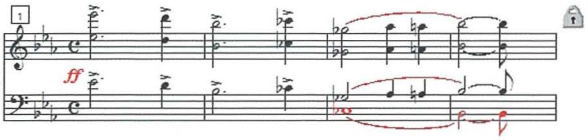

Taqsima (a): Il-mużika tal-Innu tiftaħ b'erba' battuti li fihom il-banda kollha iddoqq *fortissimo* fl-unisonu, u fejn il-passaġġ hu kromatiku għall-aħħar minħabba l-preżenza tad-Do*b*, is-Sol*b* u l-La naturali, li bejniethom joħolqu l-akkordju tas-Sesta Taljana, li min-naħa tagħha tirsolvi ruħha f'ieħor li jiġi eżatt warajh, b'dan tal-aħħar ikun imsieħeb b'roll qawwi fuq il-katuba u t-tliet kolpi tal-qniepen (Si*b*-Fa-Si*b*). Fit-tieni nofs ta' dil-ewwel sentenza jkompli jdoqq ir-ram waħdu, dejjem akkumpanjat mir-rollijiet, did-darba tat-tanbur (Eż. 1):

F'Taqsima (b) għandna bħal speċi ta' passaġġ tematiku bejn b. 009 u 020^2, ferm melodjuż u delikat (immarkat *piano*), li jindaqq mill-klarinetti primi, u akkumpanjati minn sħabhom is-sekondi u t-terzi, filwaqt li sassofoni alti u baritni, korni, althorns primi u ewfonji primi jżommu noti twal, u bil-baxxi jimxu magħhom bis-semiminimi semistakkati ottava taħthom. F'nofs triq jingħaqdu magħhom il-kurunetti primi, flimkien mal-flawt fl-unisonu, u wara, għal darb' oħra l-mużika terġa' tinżel *piano*, bil-klarinetti jinsġu linja kromatika fir-reġistru t'isfel, akkumpanjati minn nota twila baxxa min-naħa tar-ram. Dil-ewwel parti tal-introduzzjoni tagħlaq b'fanfarra żgħira (b. 026-28^3), li tagħti għal fuq it-tieni parti tagħha (Eż. 2):

:z. 2
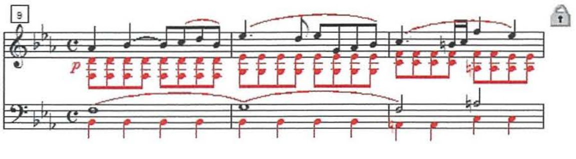

Taqsimiet (ċ) u (d) jaqgħu t-tnejn taħt l-ittra A, li bejniethom jgħaqqdu sentenza waħda ta' 16-il-battuta, li kif għidna, tagħlaq b'*codetta*. Il-melodija prinċipali hija fuq l-istrumenti tal-qasba, bil-flawt, il-kwartin, u s-

sassofoni alti b'kollox. Magħhom jingħaqdu wkoll is-sossofonu baritonu u l-althorns il-primi ottava taħthom. Fit-tieni parti tas-sentenza wkoll, jingħaqdu magħhom il-kurunetti primi. Il-bqija tar-ram kollu, xogħlu hu li jakkumpanja dil-melodija b'akkordji sempliċi u xejn iffullati, u ritmu li jfakkrek f'xi arja minn t'opra. Magħhom jingħaqdu wkoll il-qniepen bit-tokki tagħhom, li jirrendu 'l dal-passaġġ aktar imlewwen minn qatt qabel. Il-codetta tinkludi noti twal (minimi) min-naħa ta' dawk kollha involuti, u roll kontinwu fuq it-tanbur u l-katuba. L-introduzzjoni tagħlaq b'semibreve, b'kuruna fuqha twila fuqha (Eż. 3):

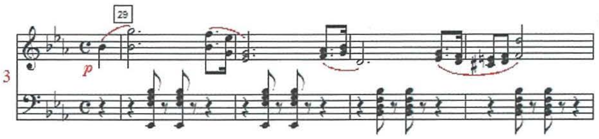

It-tieni passaġġ: Kif ġa għidna, fih insibu tliet taqsimiet: B = 048-064; C = 065-088; D = 089-108, b'dak tan-nofs l-itwal wieħed fosthom. B tinqasam eżatt min-nofs, bl-ewwel parti tinvolvi 'l-banda sħiħa, mingħajr il-baxxi, f'żewġ arpeġġi separati fl-assjem, li jindaqqu bil-qawwi, u bir-reċitattiv min-naħa tal-Baxx solo. F'battuta 52 nerġgħu niltaqgħu ma' dik l-imbierka Do*b* illi konna ltqajna magħha fil-bidu nett. Fit-tieni parti l-folja tinqaleb kompletament, minn waħda omofinika għall-waħda kważi polifonika, mal-miġja tal-Kor tat-Tfal, bil-kwartin u l-kurunetti primi jdoqqu l-istess melodija magħhom, u bil-flawt jingħaqad magħhom aktar tard. Dawn huma akkumpanjati bil-kromi arpeġġjati min-naħa tal-klarinetti kollha, filwaqt li l-ewfonji, u l-baxxi ottava taħthom, jinsġu kuntrapunt ħafif, mgħejjunin wkoll mis-sassofoni alti u baritoni. Il-korni, bħas-soltu, flimkien mal-althorns sekondi, huma fdati bin-noti twal. Il-qniepen ukoll jagħtu sehemhom billi jimxu mal-melodija bid-daqq tal-minimi, fejn leħinhom jitħallat mal-kant ħlejju tat-tfal. L-uniku strumenti li jibqgħu siekta hawnhekk huma l-kurunetti sekondi, l-althorns primi, it-trumbuni, u l-perkussjoni (Eż. 4):

Ez. 4
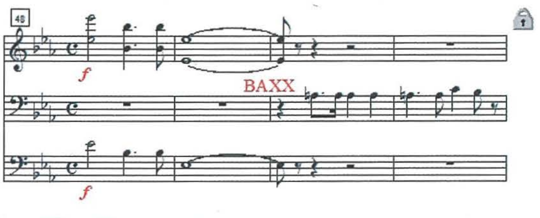

F'taqsima C insibu kważi l-istess xena, għallanqas f'b. 65-72, li jikkonstitwixxu t-tieni parti tas-sentenza. Iżda minflok il-Kor tat-Tfal, jerġa' jidħol il-Baxx solo, akkumpanjat mill-althorns primi fl-unisonu u mill-baxxi ottava taħtu. U filwaqt li l-klarinetti sekondi u terzi jkomplu għaddejjin bl-istess kromi arpeġġjati tagħhom, il-primi, flimkien mal-flawt u l-kwartin, joħolqu kontro-melodija movimentata. U bħallikieku dan mhux biżżejjed, il-kurunetti primi u sekondi wkoll jagħtu sehemhom bid-daqq fanfarrest tagħhom, u bit-trumbuni jwieġbu lura. Sadattant, is-sassofonu alto, l-ewfonju, u l-perkussjoni jibqgħu siekta (Eż. 5):

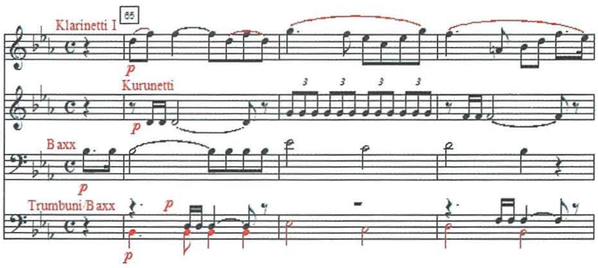

Taqsima C tkompli b'passaġġ strumentali tassew interessanti, fejn fl-ewwel sentenza (b. 072^4-80^3) għandna solo fuq il-kurunetta, akkumpanjat bl-istess melodija mill-qniepen. Iżda għal dawn tal-aħħar, dal-passaġġ mhu xejn ħafif, u wieħed irid jistudjah sewwa qabel ma jdoqqu. Is-solo huwa akkumpanjat minn ftit strumenti, kemm kemm iżommu l-armonija għaddejja. Fit-tieni sentenza mbagħad (b. 080^4-88^3), terġa' l-istess melodija mdaqqa *tutti*, u magħha jiżdied ukoll ir-ritmu tal-katuba u t-tanbur, flimkien ma' tliet korni u tliet trumbuni.

F'taqsima D jerġa' jirritorna l-Baxx bir-reċitattiv (b. 089-90 u b. 93-4), b'xi akkordji fuq ir-ram baxx (b. 091-2 u 095-6), bl-ewfonji diviżi f'erbgħa. Il-passaġġ l-ieħor fejn jidħol il-Kor tat-Tfal (b. 097-105) huwa l-istess wieħed bħal f'b. 056-63. L-aħħar tliet battuti ta' dit-taqsima jiffurmaw koda qasira (Eż. 6):

Ez. 6
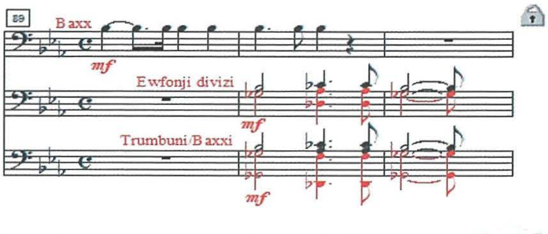

L-ittra H (*Andante*) (b. 170-181): Dal-passaġġ episodiku qiegħed fit-tonalità ta' Fa maġġuri, u għandu temp ta' tliet semiminimi kull battuta. L-istess passaġġ hu mmarkat ukoll li jrid jindaqq bil-mod (*piano*) minn dawk involuti. It-12-il battuta jinqasmu f'żewġ frażijiet inegwali ta' tmien (Tenur) u erba' (Baxx) battuti rispettivament. Bejniethom joħolqu dik li aħna nsejħulha bħala sentenza estiża, fejn il-kant tal-Baxx xorta waħda jifforma parti integrali minnha.

Is-solo tat-Tenur (b. 170-7) jibda *in aria*[1], u huwa msieħeb mill-klarinetti primi, ottava fuqu, filwaqt li l-

bqija tal-klarinetti - hawnhekk diviżi f'sekondi u terzi - flimkien ma' tliet korni in Mi*b*, ewfonji u baxxi, jakkumpanjawhom b'ritmu stinat, imma fl-istess waqt ħafif u sempliċi. Dit-tip ta' ħjata mużikali toħloq bħal xibka omofinika, fejn il-melodija ewlenija tkun akkumpanjata biss minn akkordji li jlewnuha. Mill-ħames battuta 'l quddiem ukoll, jidħol il-kwartin, fir-reġistru l-baxx, biex ma jagħtix wisq fil-għajn. Fl-aħħar żewġ battuti wkoll, jiżdiedu l-kurunetti primi, f'mument fejn l-ewwel parti tas-sentenza tiġi fi tmiemha (Eż. 7):

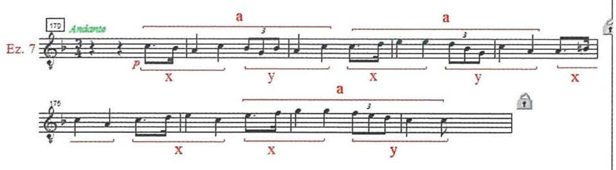

Fl-eżempju t'hawn fuq, immarkajt kif inhi mibnija ritmikament dil-ewwel parti tas-sentenza, li fiha nnifisha tinqasam f'żewġ frażijiet imdaqqsin sew (b. 170^3-174^2 + 174^3-178^2), fejn 'a' hija magħmula minn żewġ ċelloli 'x' u 'y', b'din tal-aħħar ftit differenti minn ta' qabilha. Did-differenza qiegħda biss fl-ewwel parti taċ-ċellola, għax it-tnejn jispiċċaw b'par semiminimi. Iżda, filwaqt li 'x', fil-bidu tagħha tikkontjeni kroma bil-punt + semikroma, dik 'y' tħaddan terzina tal-kromi. L-istess 'a' nerġgħu nsibuha f'żewġ pari battuti oħra tas-sentenza, kif indikat fl-eżempju. Wieħed jinnota wkoll, li ċellola 'x' tintuża weħidha fl-ewwel nofs tat-tieni frażi, u li permezz tar-ripetizzjoni, f'forma ta' sekwenza, jintlaħaq qofol; xi ħaġa li hi tant meħtieġa fl-istrutturar tas-sentenza.

F'dik li hi melodija, din tibda billi ddur fuqha nnifisha permezz ta' ċelloli 'x' u 'y', u mbagħad tibda titfettaħ, sa ma tmiss is-Sol ta' fuq, f'battuta 177, biex imbagħad tinżel bilġri għan-nota li tkun bdiet biha (Do) fl-aħħar tas-sentenza. Inkwantu t'armonija, hawnhekk mhux se noqgħod nidħol f'wisq dettall, iżda ngħid biss li grazzi għaliha, il-melodija tissebbaħ bl-użu tan-nona (ir-Re f'b. 173), u ż-żewġ modulazzjonijiet żgħar kemm kemm tmiss magħhom fin-nofs tagħha (La minore f'b. 174^3-175^2 u Do maġġuri f'b. 175^3-176^2), dawk li aħna nsibuhom bħala tonalitajiet (jew kjavi) ġirien.

Niġu issa għat-tieni nofs, jew kumplament tas-sentenza (b. 178-181), fejn jidħol iwieġeb il-Baxx, b'sentenza in-nofs tal-oħra, u maqsuma f'żewġ frażijiet, li għall-kuntrajru tal-ewwel waħda, it-tnejn jibdew fuq il-parti forti (qawwija) tal-battuta. Kif ġa għidna, dil-parti tifforma parti integrali mal-oħra tat-Tenur, u wieħed għandu jeħodha bħala sentenza sħiħa bi 12-il battuta (Eż. 8):

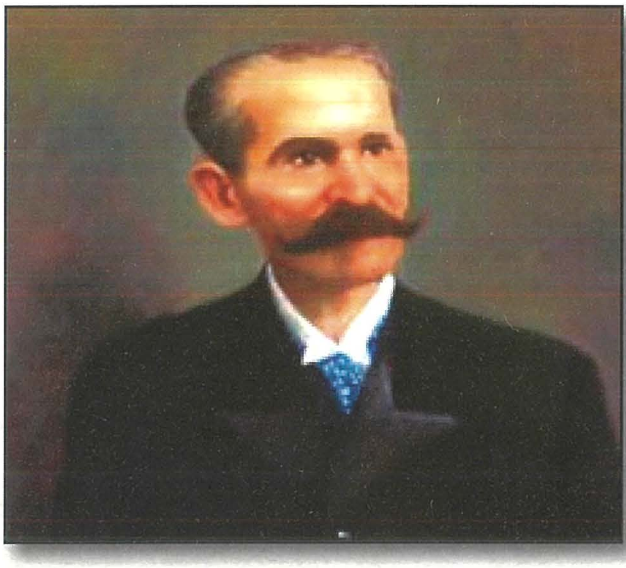

Pittura ta' Mro Antonio Miruzzi, l-awtur tal-Innu Solenni lis-Salvatur (Każin tal-Banda Nicolo Isouard tal-Mosta)

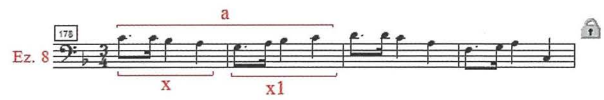

Hawnhekk ukoll ritmikament għandna sitwazzjoni fejn il-melodija tagħmel użu mill-istess ċellola, li wara kollox tixbah ħafna lix-'x' tal-eżempju ta' qablu, bid-differenza biss, li l-kroma bil-punt, u s-semikroma magħha, imxew għal fuq il-parti forte (jew qawwija), filwaqt li l-par semiminimi għal fuq il-bqija tal-parti debboli (jew dgħajfa). Wieħed jinnota wkoll, li l-istess ċellola 'x' tista' taqleb in-noti tagħha (erbgħa b'kollox) ta' taħt fuq, bil-waħda talterna mal-oħra (x1).

F'dik li hija strumentazzjoni mbagħad, il-Baxx ikanta fl-unisonu mill-althorns u l-ewfonji, u l-Baxxi ottava taħtu, u bil-korni u t-trumbuni jżommu nota twila bħala pedala. Il-kurunetti primi u sekondu jagħmlu l-istess, imma jqassmuha f'terzini tal-kromi. Magħhom jingħaqdu wkoll il-klarinetti sekondi u terzi. Huma biss il-klarinetti primi u l-kwartin li joħolqu bħal speċi ta' kontro-melodija żgħira, f'reġistru mhux daqstant għoli. Tajjeb ngħidu hawn ukoll, li l-perkussjoni ma tidħol f'xejn f'dan kollu peress, li kif diġà għidna, dal-passaġġ huwa mmarkat li jrid jindaqq bil-mod (*piano*).

Dal-artiklu qed jitwassal lill-qarrejja Lijani fl-okkażjoni tal-festa titulari tat-Trasfigurazzjoni ta' Sidna Ġesù Kristu Salvatur fuq it-Tabor li ta' kull sena tiġi solennement iċċelebrata f'Ħal Lija.

Aktar artikli mill-istess awtur jinsabu fuq OAR@UoM (https://www.um.edu.mt/library/oar/)

1. Mhux fuq l-ewwel taħbita tal-battuti, dik li aħna nsibuha bħala l-parti forti, jew qawwija.